

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الثامن : البقاء على الجناب عمدا إلى الفجر الصادق في صوم شهر رمضان أو قضاؤه ، دون غيرهما من الصيام الواجبة والمندوبة على الاقوى وإن كان الاحوط تركه في غيرهما ايضا خصوصا في الصيام الواجب موسعا كان أو مضيقاً...

بحث ما در این بود که تعمد بقاء بر جنابت تا طلوع فجر موجب بطلان صوم می باشد اما درباره اینکه در همه صوم ها یا در بعضی از صوم ها موجب بطلان است عرض کردیم که صاحب عروءه دو نوع از صوم را مسلم شمرده ؛ یکی صوم رمضان و دیگری قضای رمضان و ما ادله این دو نوع از صوم را عرض کردیم بنابراین در این دو نوع از صوم مسلماً بقاء عمدی بر جنابت موجب بطلان صوم می شود . خوب حالا می خواهیم ببینیم که آیا فی غیرهما یعنی در صوم واجب معین و غیر معین و صوم کفاره و صوم مندوب و امثال اینها نیز بقاء عمدی بر جنابت موجب بطلان صوم می شود یا اینکه این حکم فقط مختص به صوم رمضان و قضای رمضان می باشد؟ در واقع بحث در این است که آیا بقاء عمدی بر جنابت در این روزه ها مثل اکل و شرب که در همه روزه ها موجب بطلان صوم است می باشد یا نه؟ مختار صاحب عروءه این است که این حکم فقط مختص به رمضان و قضای رمضان می باشد و فی غیرهما معتبر نمی باشد .

خوب اما در روزه مستحبی بر حسب روایاتی که عرض می کنیم شکی نیست که بقاء عمدی بر جنابت تا طلوع فجر موجب بطلان صوم نیست و اما درباره غیر روزه مستحبی یعنی واجب معین و غیر معین و کفاره و امثال اینها باید عرض کنیم که صاحب جواهر و حاج آقا رضای همدانی فرموده اند که هر روزه واجبی حکم همان روزه رمضان را دارد ولی در مقابل اینها عده ای من جمله مرحوم نراقی فرموده اند که ما تابع روایات هستیم و در روایات ما این حکم مخصوص صوم رمضان و قضای آن می باشد و در غیر ایندو ما دلیلی نداریم که عدم بقاء بر جنابت تا طلوع فجر واجب باشد البته بعضی ها هم مثل آقای بروجردی در حاشیه عروءه

احتیاط کرده اند خلاصه اینکه سه وجه در حکم روزه واجب غیر رمضان و قضای آن وجود دارد ؛ بعضی ها مثل آقای بروجردی احتیاط کرده اند و بعضی ها حکم به عدم داده اند مثل صاحب عروءه و بعضی ها فتوی به وجوب داده اند مثل صاحب جواهر و حاج آقا رضای همدانی .

خوب ما اول می رویم سراغ صوم مندوبه چون اگر حکم آن معلوم شود خیلی از مطالب روشن می شود ، عرض کردیم که شک و اختلافی در عدم بطلان صوم مندوبه بواسطه بقاء عمدی بر جنابت تا طلوع فجر نیست و تدل علیه جمله من النصوص من جمله خبر او ۳ و ۳ از باب ۲۰ از ابواب ما یمسک عنه الصائم که در ص ۴۷ از جلد ۷ و سائل ۲۰ جلدی واقع شده اند ، خبر اول باب این است : « محمد بن علی بن الحسین یاسناده عن عبدالله بن المغیره ، عن حبيب الخثعمی قال : قلت لأبي عبدالله (ع) : أخبرني عن التطوع و عن هذه الثلاثة الأيام إذا أجنبت من أول الليل فأعلم أتى أجنبت فأنام متعمداً حتى ينفجر الفجر ، أصوم أو لا أصوم ؟ قال : صم . » . اسناد صدوق به عبدالله بن مغیره صحیح است و سند روایت بسیار خوب است و عبدالله بن مغیره در طبقه ۶ قرار دارد و حبيب هم ثقة ثقة و در طبقه ۵ قرار دارد .

خبر دوم باب این خبر است : « محمد بن يعقوب ، عن محمد بن يحيى ، عن احمد بن محمد ، عن ابن فضال ، عن ابن بكير قال : سألت أبا عبدالله عن الرجل يجنب ثم ينام حتى يصبح أيصوم ذلك اليوم تطوعاً ؟ فقال : أليس هو بالخيار ما بينه و نصف النهار . » . الحديث . ابن فضال و ابن بكير فطحی المذهب هستند لذا این خبر موثقه می باشد .

خبر سوم باب این خبر است : « محمد بن الحسن یاسناده عن محمد بن علی بن محبوب عن أبي عبدالله الرازی ، عن اسماعيل بن مهران ، عن اسماعيل القصير ، عن ابن بكير ، عن أبي عبدالله (ع) قال : سئل عن رجل طلعت عليه الشمس وهو جنب ثم اراد الصيام بعد ما اغتسل و مضى ما مضى من النهار ؟ قال : يصوم إن شاء ، وهو بالخيار إلى نصف النهار . » . محمد بن علی بن محبوب قمی و بسیار جلیل القدر است و اسناد شیخ به او صحیح می باشد و ابی عبدالله رازی توثیق نشده لذا سند این خبر از جهت ابی

فرمایند إصباح جنباً اشکال ندارد مگر در روزه قضای رمضان علی الاقوی، یعنی إصباح جنباً من غیر تعمد در قضای روزه رمضان اشکال دارد و روزه را باطل می کند و دلیلش هم روایاتی است که دیروز از باب ۱۹ خواندیم بنابراین صاحب عروة مسئله را به دو قسمت تقسیم کرده اند اول تعمد البقاء علی الجنابة تا طلوع فجر و دوم اصباح جنباً من غیر تعمد.

و الحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و صلی الله علی
محمد و آله الطاهیرین

عبدالله رازی ضعیف می باشد و اسماعیل بن مهران از طبقه ۶ و ثقه می باشد و اسماعیل القصیر هم از طبقه ۵ و ثقه می باشد و ابن ابی بکیر هم که عرض کردیم فطحی المذهب است ولی ثقه می باشد، خلاصه اینکه این سه خیر دلالت دارند بر اینکه در روزه مستحبی شرط نیست که تعمد البقاء بر جنابت تا طلوع فجر را ترک کند و مطلب بسیار روشن است.

خوب انما الکلام در روزه واجب غیر رمضان و قضای رمضان که صاحب عروة در این رابطه فرموده اند: «وأما فی غیرهما لایعتبر ذلک واجباً کان أو مندوباً موسعاً کان أو غیر موسع، معیناً کان أو غیر معین»، در مقابل صاحب عروة صاحب جواهر و حاج آقا رضای همدانی فرموده اند که روزه واجب همان حکم روزه رمضان و قضای رمضان را دارد لذا همانطور که عدم بقاء عمدی بر جنابت در صوم رمضان و قضای آن واجب است در دیگر روزه های واجب هم واجب می باشد، و عده ای هم احتیاط کرده اند و فرموده اند؛ لایترک من جمله آقای بروجردی و آقای خوانساری و آقای میلانی. خوب حالا باید ببینیم که دلیل هر یک از اینها چیست؟ حاج آقا رضای همدانی و صاحب جواهر می فرمایند که شارع مقدس در طبیعت صوم ترک تعمد بقاء بر جنابت تا طلوع فجر را اعتبار کرده است منتهی در مستحبات تسامح وجود دارد ولی در غیر مستحبی این شرط اعتبار دارد، و صاحب عروة و تابعین آن من جمله آقای خوئی و حکیم و دیگر شراح و محشین عروة می فرمایند که ما تابع دلیل هستیم و در روایات ما بقاء عمدی بر جنابت تا طلوع فجر فقط در صوم رمضان موجب بطلان صوم شمرده شده است و اسمی از روزه های دیگر برده نشده است یعنی ما حتی یک دلیل نداریم که دلالت کند که این حکم عام است و شامل تمامی روزه ها می شود، و ما هم در اینجا حاشیه ای بر عروة نداریم یعنی قول صاحب عروة را اختیار کرده ایم. مطلب دیگری که صاحب عروة در ادامه بحثشان بیان کرده اند این است که ما یک تعمد البقاء بر جنابت داریم و یک إصباح جنباً داریم که با هم فرق داند و تا به حالا هر آنچه که به عرضتان رسید درباره تعمد البقاء بود و اما إصباح جنباً یعنی اینکه انسان وارد صبح شود در حالی که جنب است که صاحب عروة می